

Examen HAVO 2012

tijdvak 2
woensdag 20 juni
13.30 - 16.30 uur

management & organisatie

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 29 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 60 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Opgave 1

In deze opgave blijven de belastingen buiten beschouwing.

Van handelsonderneming Yildiz bv is de resultatenbegroting (getallen in euro's) over 2010 bekend.

Inkoopwaarde van de omzet	450.000	Omzet	900.000
Algemene kosten	234.000		
Verkoopkosten	58.500		
Nettowinst	<u>157.500</u>		<u> </u>
	900.000		900.000

Andere gegevens zijn:

- Yildiz registreert haar producten tegen een vaste verrekenprijs (vvp).
- De geschatte gemiddelde inkoopprijs bedraagt € 285,- en de geschatte inkoopkosten € 15,- per product.
- De opslag voor algemene kosten en de opslag voor verkoopkosten zijn een percentage van de begrote inkoopwaarde van de omzet.
- De opslag voor algemene kosten is 52%.
- De opslag voor de nettowinst is een percentage van de totale begrote kosten.
- De waarde van de voorraad tegen vvp op 1 januari 2010 bedraagt € 52.500,-. De verwachte waarde op 31 december 2010 bedraagt € 54.900,-.

- 1p **1** Noem een ander voorraadregistratiesysteem dan de vaste verrekenprijs.
- 3p **2** Bereken voor 2010 het verwachte aantal in te kopen producten.
- 2p **3** Bereken het opslagpercentage voor de verkoopkosten dat Yildiz hanteert om de kostprijs te kunnen berekenen.

De werkelijke verkopen in 2010 zijn 1.480 producten. De werkelijke verkoopkosten bedragen in 2010 € 60.000,-.

- 2p **4** Bereken het werkelijke resultaat op de verkoopkosten over 2010. Geef aan of het voordelig of nadelig is.

Opgave 2

Bij deze opgave horen de informatiebronnen 1 tot en met 4.

De 54-jarige Marcel Peters heeft een bakkerij in Nijmegen. In een fraai winkelpand verkoopt hij zijn brood en banket.

Een meelallergie weerhoudt hem er sinds 1 juni 2010 van om nog hele dagen in de bakkerij te werken. Zijn werkzaamheden worden nu grotendeels overgenomen door een extra aangetrokken werknemer. Terwijl de loonbetalingen oplopen, moet Peters nog tot januari 2011 wachten op een arbeidsongeschiktheidsuitkering.

In informatiebron 1 staan gegevens over de arbeidsongeschiktheidsverzekering (aov). Peters heeft gekozen voor een eigenrisicoperiode van zes maanden.

- 1p **5** Welk voordeel heeft Peters van een eigenrisicoperiode van zes maanden vergeleken met een kortere eigenrisicoperiode?

De hoogte van de arbeidsongeschiktheidsuitkering die Peters ontvangt, is afhankelijk van meerdere factoren, waaronder het verzekerde inkomen inclusief indexering.

Peters is per 1 juli 2010 voor 70% arbeidsongeschikt verklaard.

- 3p **6** Bereken de hoogte van de arbeidsongeschiktheidsuitkering die Peters met ingang van januari 2011 maandelijks ontvangt.

Peters stelt elk jaar een liquiditeitsbegroting op die altijd bepaalde posten bevat (*zie informatiebron 2*).

- 2p **7** Welke genoemde uitgavenpost op de liquiditeitsbegroting kan door het ontvangen van de arbeidsongeschiktheidsuitkering vanaf januari 2011 veranderen? Motiveer het antwoord.

Voor de liquiditeitspositie in 2010 heeft de uitkering aan Peters nog geen gevolgen.

Op 1 november 2010, aan het begin van week 44, heeft Peters nog € 8.000,- aan liquide middelen. De liquiditeitspositie van Peters verslechtert echter met het verstrijken van de weken. Niet alleen de loonbetalingen van de extra aangetrokken werknemer, maar ook de nog steeds tegenvallende omzetcijfers zijn daar schuldig aan. Uit de liquiditeitsbegroting van week 44 tot en met 48 van 2010 leest Peters af dat de bakkerij in week 48 in liquiditeitsproblemen zal komen.

- 3p **8** Toon met een berekening aan dat de bakkerij in week 48 in liquiditeitsproblemen zal komen. *Vul hiertoe de uitwerkbijlage behorende bij deze vraag in en geef de conclusie.*

Om de liquiditeitspositie in week 48 van 2010 te verbeteren en problemen met zijn bank te voorkomen, is Peters van plan om de aflossingsvorm van zijn hypothecaire lening te veranderen.

Bovendien wil hij met ingang van week 46 ook taarten gaan verkopen aan scholen en bedrijven. In de informatiebronnen 3 en 4 zijn dit hypotheekplan en taartenplan opgenomen. Peters wil vaststellen of het hypotheekplan en het taartenplan zullen leiden tot het voorkomen van een liquiditeitsprobleem in week 48.

Hypotheekplan

Peters heeft in week 44 overleg gehad met een hypotheekadviseur en zal zijn annuïteitenhypotheek op de bakkerij omzetten in een aflossingsvrije hypotheek. In week 48 van 2010 is de eerste betaling aan de bank volgens de nieuwe hypotheekvorm.

- 3p **9** Bereken de besparing op de hypotheekuitgaven in week 48 van 2010 (*zie informatiebron 2 en 3*).

Taartenplan

Peters gaat de winkel anders inrichten. Hierdoor loopt de klant altijd langs de taartenvitrine en zal eerder een taart kopen. Door ook taarten aan bedrijven en scholen te gaan verkopen, verwacht Peters een aanzienlijke omzetstijging te kunnen behalen in de laatste weken van het jaar 2010.

- 2p **10** Bereken de uitgaven aan ingrediënten per taart in week 48 (*zie informatiebron 2 en 4*).
- 4p **11** Bereken de toename van liquide middelen in week 48 als gevolg van het taartenplan. *Vul hiertoe de uitwerkbijlage behorende bij deze vraag in.*

Conclusie

Het taartenplan en hypotheekplan hebben als doel het liquiditeitsprobleem in week 48 van 2010 te voorkomen. Peters zal hierbij ook gebruik maken van het rekening-courantkrediet.

- 3p **12** Toon met een berekening aan of dit doel wordt bereikt.

Opgave 3

Op de balans van onderneming Accell komen in alfabetische volgorde onder andere de volgende posten voor:

- Aandelenkapitaal
- Crediteuren
- Debiteuren
- Deelnemingen
- Gebouwen en terreinen
- Goodwill
- Licenties
- Machines
- Reserves
- Voorraden
- Vooruitontvangen bedragen
- Voorzieningen
- (kortlopende) Vordering op de belastingdienst.

- 3p **13** Welke van de hiervoor genoemde posten staan op de activazijde van de balans van Accell? *Vul hiertoe op de uitwerkbijlage behorende bij deze vraag, de activazijde van de balans van Accell in (geen bedragen) door de posten op de juiste plaats te zetten.*

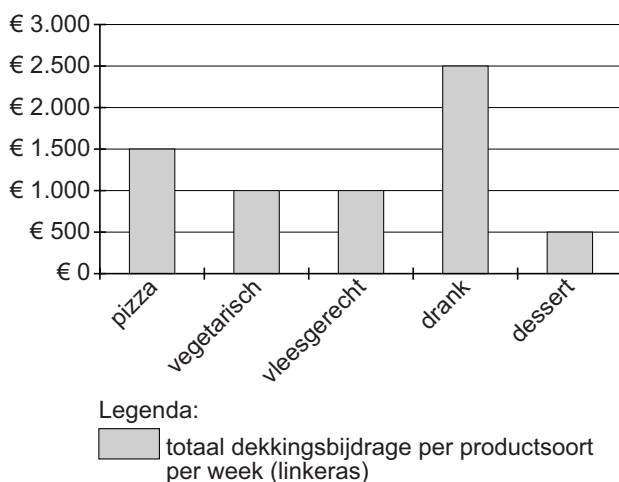
Voor de balanspost Gebouwen en terreinen zijn de volgende gegevens (getallen x € 1.000) bekend:

		Gebouwen en terreinen
a	Boekwaarde 1 januari 2010	38.200
b	Investeringen 2010	5.947
c	Herwaardering 2010	930
d	Afschrijvingen 2010	1.967
e	Boekwaarde 31 december 2010	.....

- 2p **14** Bereken de boekwaarde van de Gebouwen en terreinen op 31 december 2010.
- 2p **15** Leg uit welke van de bovenvermelde gegevens a tot en met e op een liquiditeitsbegroting van Accell kan/kunnen voorkomen.

Opgave 4

Voor pizzeria Mamma Casalinga is het onderstaande overzicht gegeven voor week 39.

De totale constante kosten zijn € 5.000,- per week.
Mamma Casalinga verkoopt de aangeboden producten alleen in haar restaurant.

2p **16** Bereken de winst in week 39.

De verkoopprijs van een pizza in het restaurant bedraagt gemiddeld € 7,50.
De variabele kosten per pizza zijn gemiddeld € 3,50.

1p **17** Bereken het aantal verkochte pizza's in week 39.

De pizzeria gaat vanaf week 40 ook pizza's thuisbezorgen.
De constante bezorgkosten bedragen in totaal € 400,- per week en bestaan uit de kosten van twee bromfietsen en de loonkosten van tien scholieren.
De omzet in het restaurant blijft gelijk.

2p **18** Leg uit onder welke voorwaarde de loonkosten van de scholieren tot de constante kosten van Mamma Casalinga moeten worden gerekend.

De variabele kosten van een bezorgde pizza zijn € 0,50 hoger dan de variabele kosten per pizza in het restaurant als gevolg van het vervoer.
Mamma Casalinga hanteert bij de bezorging dezelfde verkoopprijzen voor de pizza's als in het restaurant, maar brengt de klant een bezorgvergoeding in rekening. De klant betaalt per bestelling € 1,50 voor de bezorging, ongeacht het aantal pizza's. Gemiddeld worden er per bestelling twee pizza's bezorgd.

In week 40 bedraagt de omzet van bezorgde pizza's € 1.650,- (exclusief de bezorgvergoeding).

3p **19** Bereken de toename van de winst in week 40 door de verkoop van bezorgde pizza's.

Opgave 5

Bij deze opgave horen de informatiebronnen 5 tot en met 7.

SAVO is een beursgenoteerd toeleveringsbedrijf in de auto-industrie, dat met regelmaat onderwerp is van overnamegeruchten (*zie informatiebron 5*). In 2010 zijn de vooruitzichten voor het bedrijf slecht en ligt er een overnameplan van een concurrerend bedrijf op tafel. Over de 'juiste prijs' voor de aandelen van SAVO wordt onderhandeld.

Het bepalen van de waarde van een over te nemen onderneming en daarmee de overnameprijs is een lastige zaak.

- 1p **20** Noem een reden waarom de wet voorschrijft dat beursgenoteerde ondernemingen een jaarverslag moeten publiceren.

In informatiebron 6 en 7 zijn financiële overzichten opgenomen die ontleend zijn aan het jaarverslag van SAVO over het jaar 2010.

- 1p **21** Bepaal de intrinsieke waarde van SAVO op 31 december 2010.

- 2p **22** Bereken de beurswaarde van SAVO op 31 december 2010.

- 1p **23** Geef een verklaring waarom de overnamegeruchten kunnen leiden tot een stijging van de beurswaarde van SAVO.

Een belegger heeft interesse in het aandeel SAVO. Eerst vergelijkt hij de winstverdeling van 2010 met die van 2009. Voor een correcte vergelijking is hetzelfde percentage vennootschapsbelasting gehanteerd.

- 2p **24** Geef de winstverdeling van 2010 weer. *Vul hiertoe de uitwerkbijlage behorende bij deze vraag in.*

SAVO heeft in 2010 haar winstreservering beperkt. Uit informatiebron 5 kunnen redenen worden afgeleid waarom SAVO haar winstreservering in 2010 heeft beperkt.

- 2p **25** Geef twee van deze redenen en motiveer het antwoord.

De belegger berekent het dividendrendement en het dividendpercentage in 2010 en in 2009.

Het dividendpercentage van SAVO is in 2010 ondanks de fors lagere winst, slechts weinig lager dan dat van 2009. De dividenduitkering aan de aandeelhouders wordt daarmee op een hoog niveau gehouden, wat het dividendrendement ten goede komt.

- 2p **26** Bereken het dividendpercentage van SAVO in het jaar 2010.

1p 27 Bereken het dividendrendement van SAVO in het jaar 2010 (zie *formuleblad*).

Opgave 6

Peter is eigenaar van een eenmanszaak. Hij heeft geen pensioen- of prepensioenregeling afgesloten. Omdat hij van plan is om op zijn 62^e verjaardag te stoppen met werken, heeft hij jaarlijks tot zijn 55^e verjaardag een vast bedrag op een spaarrekening gestort.

- 2p **28** Het saldo van deze spaarrekening bedraagt op zijn 55^e verjaardag € 100.000,-. Bereken het saldo op deze spaarrekening op zijn 62^e verjaardag als er rekening wordt gehouden met een jaarlijkse interestvergoeding van 4% op basis van samengestelde interest en er verder geen stortingen meer zullen plaatsvinden.

Peter stelt zijn toekomstplannen bij en wil een cruise maken. Daarom wil hij op zijn 62^e verjaardag over een bedrag beschikken dat € 35.000,- hoger ligt dan het spaarsaldo van vraag 28. Hiertoe zal Peter op zijn 56^e verjaardag een eenmalige aanvullende storting op deze spaarrekening doen.

- 2p **29** Bereken het bedrag van de aanvullende storting als ook hier rekening wordt gehouden met een jaarlijkse interestvergoeding van 4% op basis van samengestelde interest.